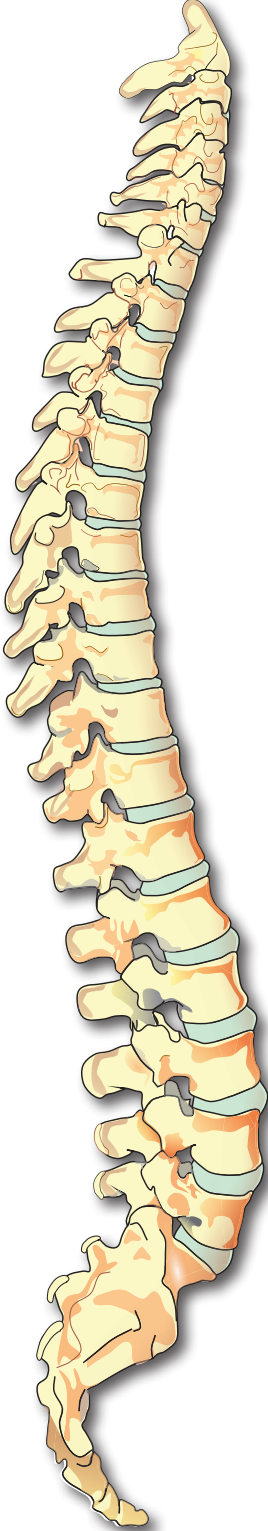

Prof. Dr. Hüseyin NAZLIKUL

Prof. Dr. Fatma Gülçin URAL NAZLIKUL

MANUEL TIP MANUEL TERAPİ

FONKSİYONEL DİYAGNOZ ve MANİPÜLASYON TEKNİKLERİ

Ankara Nobel Tıp
Kitapevleri LTD. ŞTİ.
markasıdır.

© 2025 Ankara Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.

**MANUEL TIP VE TERAPİ:
FONKSİYONEL DİYAGNOZ VE
MANİPÜLASYON TEKNİKLERİ**

Birinci Baskı: 2025

YAZARLAR: Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul
Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul

ISBN: 978-625-5562-32-6

Ankara Nobel Tıp Kitabevleri
LTD. ŞTİ. markasıdır.

Kitaptaki bölüm içeriklerinin sorumluluğu, yazarlarına aittir.

5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yayım hükümleri gereğince herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazarların ve yayıncısının izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz.

Medikal bilgiler sürekli değişmekte ve güncellenmektedir. Standart güvenlik uygulamaları dikkate alınmalıdır. Yeni araştırmalar ve klinik tecrübeler ışığında, tedavilerde ve ilaç uygulamalarında değişiklikler yapılması gerekli olabilir. Okuyuculara, ilaçlar hakkında üretici firma tarafından sağlanan son bilgileri mutlaka kontrol etmeleri önerilir. Dozaj, uygulama şekilleri ve kontrendikasyonlar; güncel bilgiler ışığında sürekli olarak takip edilmelidir. Her hasta için en iyi tedavi şeklini, en doğru ilaçları ve dozları belirlemek; uygulamayı yapan hekim sorumluluğundadır. Yayıncı ve editörler bu yayından dolayı meydana gelebilecek hastaya ve ekipmanlara ait herhangi bir zarar veya hasardan sorumlu değildir.

Yayına Hazırlayan : Ankara Nobel Tıp Kitabevleri

Yayın Koordinatörü : Mehmet Ali KARACA (mehmetalikaraca@ankaranobel.com)

Grafik Tasarım : Ankara Nobel Tıp Kitabevleri Grafik Birimi

Baskı ve cilt : Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağıtım Sanayi Ticaret
Anonim Şirketi
1250 Cadde No: 25 OSTİM OSB Yenimahalle/Ankara

Sertifika No : 46821

Baskı Tarihi : 2025, Ankara

**MERKEZ
ANKARA NOBEL TIP KİTAPTEVLERİ LTD. ŞTİ.**

Adres: Sağlık 1 Sok. No: 17/A Sıhhiye / ANKARA
Tel: 0 532 154 58 43 - 0 312 434 10 87
0 312 434 05 17 - 0 312 434 02 99
E-mail: info@ankaranobel.com

**ŞUBE: ÇAPA
ANKARA NOBEL TIP KİTAPTEVLERİ LTD. ŞTİ.**

Adres: Şehremini Mah. Köprülü Mehmet Paşa Sk.
No 31/C Çapa/İSTANBUL
Tel: 0 535 028 22 62 - 0 212 589 10 50
E-mail: info@ankaranobel.com

**GENEL DAĞITIM
ANKARA NOBEL TIP KİTAPTEVLERİ LTD. ŞTİ.**

Adres: Sağlık 1 Sok. No: 17/1 Sıhhiye / ANKARA
Tel: 0 532 154 58 43 - 0 312 434 02 99
E-mail: siparis@ankaranobel.com
info@ankaranobel.com

**ŞUBE: KADIKÖY
ANKARA NOBEL TIP KİTAPTEVLERİ LTD. ŞTİ.**

Adres: Rasim Paşa Mah. Rıhtım Cad. Derya İş Mrk.
No: 28/18 Kadıköy / İSTANBUL
Tel: 0 535 629 23 63 - 0 216 550 09 07
E-mail: info@ankaranobel.com

Online Satış: www.ankaranobel.com

İTHAF

Bu kitabı, aramızdan zamansız ayrılan değerli dostum **Dr. Wolfgang von Heymann**'a ithaf ediyoruz. Onun bilgi ve tecrübeleri, manuel tıbbın derinliklerini anlamamıza rehberlik etti. Wolfgang, insan sağlığına olan tutkusuyla hem bizlere hem de öğrencilerine ilham kaynağı oldu. Seninle başlattığımız bu projeyi tamamlamak, bize ışık tuttuğun bu yolda ilerlemek ve senin mirasını yaşatmak bizim için büyük bir onurdur. Işıklar içinde uyu, sevgili dostum. Bilgin ve bize öğrettiklerin, her gün evrende yankılanmaya devam ediyor.

Manuel tıp için söylenmiş bazı etkileyici ve çarpıcı sözler:

Prof. Dr. Dr. H. Ferdinand Herget: “Manuel tıp, hastanın bedenine saygıyla yaklaşarak sağlığı yeniden inşa etme sanatıdır.”

Prof. Dr. Huber Frisch: “Eller, bir hekimin en güçlü teşhis ve tedavi aracıdır; bedenin her dokunuşunda hastanın sağlığına yol gösterir.”

Dr. Wolfgang von Heymann: “Manuel tıp, insan vücudunun doğal iyileşme süreçlerine rehberlik eder. Her hareket ve dokunuş, sağlığın en saf ifadesidir.”

Dr. Andrew Taylor Still (Osteopati'nin Kurucusu): “Doğa doktorluğun yasalarını belirlemiştir ve onun işaretlerine uyan hekim, hastasını iyileştirebilir.”

Dr. Hippokrates: “Elin gücü, zekanın rehberliğinde kullanıldığında gerçek bir şifa kaynağıdır.”

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul: “Manuel tıp, sadece bir tedavi yöntemi değil, bedenin dilini anlamanın ve sağlığı restore etmenin sanatıdır.”

Leonardo da Vinci: “İnsan vücudu, doğanın mükemmel makinesidir; her parçası birbiriyle uyum içinde çalışır.”

Dr. Ida Rolf (Rolfing'in Kurucusu): “Yapıyı değiştirdiğinizde, işlevi de değiştirirsiniz.”

Prof. Dr. Karl Lewit: “Manuel tıp, kas-iskelet sistemindeki fonksiyonel bozuklukları ele alarak, vücudun doğal dengeye ve sağlığa geri dönmesine rehberlik eder. Tanı ve tedavi sürecinde doğru dokunuş ve hareketler, hastanın sağlığını yeniden inşa eder.”

Prof. Dr. Rudolf Wolf: “İyi bir manuel terapist, vücudu bir bütün olarak görmeli ve hastanın biyomekanik ve psikolojik durumunu birleştirerek tedavi etmelidir. Manuel tıpta her dokunuş ve hareket, iyileşmenin kapısını aralar.”

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul

YAZARLAR HAKKINDA

Prof. Dr. Hüseyin NAZLIKUL

Yükseköğrenimini önce Darmstadt TH (Technischen Hochschule = Technischen Universitäten) – Elektrik Elektronik Mühendisliği sonra ise Frankfurt am Main Wolfgang Johann Goethe Üniversitesi Tıp Fakültesi ile İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde denkliğini aldı.

- ▶ 1993 yılından itibaren “Tamamlayıcı Tıp ve Regülasyon Tıbbi”na yöneldi. Aynı yıllarda Frankfurt Tıp Fakültesi bünyesinde “Bilimsel Akupunktur” eğitimi sonrası Akupunktur B diploması sahibi oldu.
- ▶ 2002 yılında Hessen Tabipler Birliği'nin sınavıyla Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Uzmanı oldu.
- ▶ 2004 yılında außerordentlicher Schmerztherapie am UKGM (Uniklinikum Gießen und Marburg) Bütüncül Ağrı Yönetimi – Bütüncül Ağrı Tedavisi alanında doçentlik ünvanını aldı.
- ▶ 2010'da Berlin Üniversitesi Charite Tıp Fakültesi'nde Tamamlayıcı Tıp ve Epidemiyoloji ve Sosyal Tıp ABD bünyesinde “Tamamlayıcı Tıp ve Regülasyon Tıbbında Bozucu Alanların Nöralterapi ile Çözümü” konusunda tıp alanında ikinci doktora (PhD) tezini verdi.
- ▶ Hamburg Üniversitesi'nde Koruyucu Hekimlik alanlarında 2010 yılında Prof. med. h.c ünvanını aldı.
- ▶ 1999 yılından bu yana Uluslararası Nöralterapi Eğitmeni ve 2002'den bu yana Eğitmen Eğitmeni
- ▶ 2000 yılından beri Akupunktur ve MAPS alanlarında Uluslararası Eğitmen Eğitmeni
- ▶ 2000 yılından beri FIMM Eğitmeni, 2014'den bu yana ESSOM ve FIMM Manuel Tıp Eğitmen Eğitmeni
- ▶ 2006 DGOM Deutsche Gesellschaft für Ortomoleküler Medizin = Ortomoleküler Tıp Derneğinde Ortomoleküler Tıp Alanında Eğitmen Eğitmeni
- ▶ 2007'den beri ICAK (International College of Applied Kinesiology) Derneğinde Kineziyoloji Eğitmeni
- ▶ 2014 yılından beri Almanya Homotoksikoloji Homepati Derneğinde Homepati Eğitmeni
- ▶ 2019 yılından beri IFMANT (International Federation of Medical Associations of Neural Therapy) Başkanı
- ▶ 2023 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Biyofizik doktora programını başarıyla tamamladı.

ÖDÜLLERİ:

- ▶ 1999 Alman Akupunktur Derneği DGfAN Bachmann Başarı Ödülü
- ▶ 2002 Bütüncül Tıp Ağrı Tedavi Ödülü
- ▶ 2004 Kineziyolojdeki Çalışmalarından Dolayı ICAK Başarı Ödülü
- ▶ 2005 İsviçre Nöralterapi Onursal Üyelik ve Çalışkanlık Ödülü

- ▶ 2008 IGNH = Huneke'ye Göre Uluslararası Nöralterapi Derneğ'in bu güne kadar sadece 10 kişiye verilen Huneke Madalyası (Bu ödülü alan en genç hekimdir)
- ▶ 2012 Avusturya Manuel Terapi Derneğ'inin Başarı Ödülü
- ▶ 2017 İsviçre Üstün Ağrı Tedavisi Başarı Ödülü
- ▶ 2024 İsviçre SANTH Onur Başarı Ödülü
- ▶ Nöralterapi Ders Kitabı
- ▶ Detoksu Keşfet
- ▶ Neden Yanlış Yaşıyoruz
- ▶ Unuttuğum Bedenim
- ▶ Manuel Tıp ve Regülasyon
- ▶ Duygusal Beyin Bağırsak
- ▶ Uykunun Sihirli Gücü
- ▶ 100 Yıl Yaşamak Mümkün
- ▶ Güzel, Mutlu ve Sağlık Holistik Beslenme
- ▶ Nöralterapi: Başka Bir Tedavi Mümkün
- ▶ Anti Enflamatuar Beslenme Rehberi
- ▶ Toksinlerden Etkin Arınmak İçin Şelasyon

BU GÜNE KADAR YAZDIĞI KİTAPLAR:

- ▶ Akupunktur Tamamlayıcı Tıp
- ▶ Hayatı Keşfet
- ▶ Gerçek Detoksu Keşfet
- ▶ Yarım Doktor Candan Eder

Prof. Dr. Fatma Gülçin URAL NAZLIKUL

Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Uzmanı

dr.gulcin.ural@gmail.com

İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

2007 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 2008 yılında Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi'nde uzmanlık eğitimine başladı. 2013 yılında Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Uzmanı oldu ve 2015 yılında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon A.D.'da Yardımcı Doçentlik ünvanı ve 2018 yılında Doçentlik ünvanını aldı. 2025 yılında İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve

Rehabilitasyon Anabilim Dalında Profesörlük ünvanını aldı. Akupunktur, nöralterapi, manuel terapi, kupa, mezoterapi, proloterapi ve kineziyoloji alanlarında sertifikaları ve yine bu alanlarda akademik çalışmalarını bulunmaktadır. Aynı zamanda Türkiye'deki üniversitelelerde Akupunktur Kursu Eğitmeni olarak görev yapmaktadır. Alanıyla ilgili birçok kongre katılımı vardır. Ulusal ve Uluslararası birçok Tamamlayıcı Tıp Kongresi'nde konuşmacı olarak görev almıştır.

ÖNSÖZ

Sevgili okuyucular, değerli meslektaşlarım,

Bu kitap, manuel tıp ve manuel terapi alanındaki engin bilgi ve tecrübelerimizi sizlerle paylaşma amacıyla hazırlanmıştır. 2009 yılında, değerli meslektaşım Wolfgang von Heymann ile birlikte bu eserin temellerini atmaya başladık. Uzun ve titiz bir çalışma sürecinin ürünü olan bu kitap, ne yazık ki Wolfgang von Heymann'ın 02 Ağustos 2019'da aramızdan zamansız ayrılmasıyla bir süre yarım kalmıştı. Ancak siz değerli meslektaşlarımdan gelen yoğun talep üzerine ve sevgili hayat arkadaşım, akademisyen Fatma Gülçin Ural Nazlikul'un isteğiyle bu önemli eseri tamamlama kararı aldık.

Manuel tıp ve manuel terapi, insan sağlığına tarih boyunca katkıda bulunmuş kadim bilim dallarıdır. Hatta bu disiplin, Hippokrates'in yazılarında dahi yer bulmuştur. Özellikle 1945 sonrasında Amerika, Almanya ve İngiltere başta olmak üzere Batı dünyasında daha sistematik bir yaklaşımla ele alınmış ve günümüzde tıbbın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Manuel terapi, kas-iskelet sistemi fonksiyon bozukluklarının tanı ve tedavisinde özel teknikler sunar. Bu teknikler, özellikle fonksiyonel bozuklukların giderilmesinde ve ağrı yönetiminde son derece değerli yöntemlerdir.

Bu kitabın hazırlık süreci, 2008 yılında Türkiye'de manuel tıp eğitimini başlattığımız dönemde başladı. Wolfgang von Heymann ile birlikte Haziran 2010'da dört gün boyunca bir fotoğraf stüdyosuna kapanarak gerçekleştirdiğimiz çekimlerle bu çalışmanın temelini attık. Amacımız yalnızca mobilizasyon ve manipülasyon tekniklerini görsellerle anlatmak değil, aynı zamanda hastaların doğru konumlandırılmasını didaktik bir şekilde sunmaktı. Bu süreçte, disiplini ve ayrıntılara verdiğimiz önemi gösteren bir liste hazırlayarak çekimlere başladık. Bu hazırlıklarına 2009 başladık. Senaryosunu Wolfgang von Heymann ile birlikte yazdık, rejisörlüğünü ve yönetmenliğini bir fiil ben üstlendim.

Çekimlerde bize yardımcı olan ekip, bu kitabın başarısında büyük bir rol oynadı. O dönemde tıp fakültesi öğrencisi olan ve Wolfgang von Heymann'ın ikinci evliliğinden olan oğlu Jan-Michael Werner, hobi olarak fotoğrafçılık yapıyordu. Jan-Michael Werner, şimdi Köln Tıp Fakültesi'nde akademisyen ve nöroloji uzmanıdır. Manken olarak ise birlikte çalıştığım ve sonrasında Almanya'da tıp ve psikoloji eğitimi alarak başarılı bir kariyer yapan fizyoterapist Selda Günyak, televizyon ve sinema yönetmeni, birçok belgesel çekmiş ve zamanla dostluğumuz pekişen Fırat Kekevi yer aldı.

Mayıs 2010'da çekilen toplu resim, bu kitabın tarihçe kısmında yer alacaktır. Bu kitabın hazırlanışında yer alanların özverisine çok şey borçluyuz. Bu vesileyle, zamansız aramızdan ayrılan sevgili dostum Wolfgang von Heymann'ı minnetle anıyor, ona rahmet diliyorum. Onu büyük bir özlem ve sevgiyle anıyor, anısı ve emekleri önünde saygıyla eğiliyorum. Ayrıca, Jan-Michael Werner başta olmak üzere Fırat Kekevi ve Selda Günyak'a da en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Her birine ayrı ayrı teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Bu kitabı oluşturma fikri, kendi derneğimiz için müfredat geliştirirken doğdu. Bu süreçte en büyük destekçim ve motivasyon kaynağım, hayat arkadaşım Fatma Gülçin Ural Nazlıkul oldu. Onun desteği ve teşvikleri olmasaydı, bu eseri tamamlamamız mümkün olmazdı. Kendisine ve bu süreçte emeği geçen herkese derin minnettarlığımı sunuyorum.

Kitabımız, manuel tıp ve manuel terapiye ilgi duyan herkes için temel bir kaynak niteliğindedir. Hem teorik bilgileri hem de pratik uygulamaları kapsayan bu eser, öğrenciler, akademisyenler ve bu alanda çalışan profesyoneller için vazgeçilmez bir rehberdir. Omurga sistemine yönelik manipülasyon hakkı yalnızca hekimlere ait olduğu için, bu kitapta özellikle eksen organı ve kaburgalarla sınırlı kalınmıştır. İlerleyen dönemlerde ise periferik eklemler ve kas zincirlerinin düzenlenmesi konularına yer verilecektir. Kitap, manuel tıp ve manuel terapi pratiğinizi derinleştirecek ve hastalarınıza daha etkili müdahalelerde bulunmanıza olanak tanıyacak bilgilerle doludur.

Bu kitabın, manuel tıp ve manuel terapiye olan ilginizi artıracadıını ve bu alandaki uygulamalarınıza değerli katkılarda bulunacadıını umuyorum. Eğitim yolculuğunuzda size eşlik etmekten büyük mutluluk duyarım.

Sağlıkla kalın,

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul

ÖNSÖZ

Bu kitabın yazılması sürecinde, manuel tıbbın mesleki gelişimimdeki yerini ve önemini bir kez daha derinlemesine anlama fırsatı buldum. Fizik tedavi ve rehabilitasyon alanında uzmanlaşmış bir akademisyen olarak, kas-iskelet sistemi hastalıklarında başarılı olmanın, bu alanın inceliklerini anlamak ve uygulamakla mümkün olduğunu gördüm. Bu farkındalığımı, manuel tıpla ve nöralterapi ile tanışmama ve bu disiplinleri kazandıığım bilgi birikimine borçluyum.

Klasik tıpta segmental fonksiyon bozukluklarını ve bunların ilgili organlarla ilişkisini çoğu zaman göz ardı ediyorduk. Oysa manuel tıpla doğru tanı koymanın ve hastaya dokunarak muayene yapmanın ne kadar etkili olduğunu fark ettim. Artık basit bir halluks valgus gibi durumlarda dahi radyolojik görüntülerden çok, hastaya dokunmanın önemini daha iyi anlıyorum. Basit bir ortopedik problemde dahi hastaya dokunarak muayene yapmak, pek çok sorunun kaynağını hemen ortaya koyabiliyor.

Manuel tıp, eklemler, kaslar ve bağ dokular üzerinde elle yapılan tanı ve tedavi yöntemlerini içerir. Bu yaklaşım, hareket sistemindeki fonksiyonel bozuklukların giderilmesine ve ağrının azaltılmasına odaklanır. Nöralterapi ise vücudun sinir sistemini düzenleyerek, ağrı ve fonksiyon bozukluklarını tedavi etmeyi amaçlar. Bu iki yöntemin kombinasyonu, birçok durumda hastaların daha hızlı iyileşmesini sağlar ve tedavi sürecini daha etkili hale getirir.

Almanya'da katıldığım ileri düzey manuel tıp ve nöralterapi eğitimleri, mesleğimdeki bakış açımı zenginleştirirken, manuel tıbbın sadece bir tedavi yöntemi değil, aynı zamanda bir hekimlik sanatı olduğunu anlamama vesile oldu. Sevgili hocam Wolfgang von Heymann, 2019 yılında aramızdan ayrıldı. Onunla birlikte Hüseyin Nazlıkul ile başladığımız bu değerli projeyi tamamlayarak hekimlerle buluşturmak, benim için bir onur kaynağıdır.

Manuel tıbbın fonksiyonel bozukluklardaki tedavi gücünü gözlemledim. Nöralterapi ile kombinasyonun hasta konforu için ne kadar değerli olduğunu deneyimledim. Sadece manuel tıp ile 6-10 seansta alınan sonuçları, nöralterapi ekleyerek 2-3 seansta alabilmek, mesleki tatminimi artırdı. Bu yöntemlerin Avrupa'da uzmanlık üstü yan dallar olarak kabul edilmesi de, ne kadar önemli olduklarını gösteriyor.

Eğer bu kitap, meslektaşlarımızın manuel tıp konusunda kendilerini geliştirmelerine ve hastalarına daha iyi hizmet sunmalarına katkıda bulunursa, kendimi çok mutlu ve gururlu hissedeceğim.

Bu kitabın, manuel tıp konusunda meslektaşlarımıza rehberlik etmesini ve klinik pratiğinde yol gösterici bir kaynak olmasını diliyorum. Umarım bu kitap, manuel tıp eğitimi almış veya almakta olan meslektaşlarımıza hem klinik pratiklerinde hem de doğru tanı koymada yardımcı olur ve eksen organlar hakkında bir başvuru kaynağı olur. Bu alandaki değerli katkılarından dolayı Wolfgang von Heymann ve Hüseyin Nazlıkul'a teşekkür eder, sevgili hocam Wolfgang von Heymann'ı saygıyla anıyorum. Onun mirasını yaşatmak benim için büyük bir onurdur.

Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul

WOLFGANG VON HEYMANN ANISINA

Dr. Wolfgang von Heymann'ın Anısına (1950–2019)

Dr. Wolfgang von Heymann, modern manuel tıbbın gelişiminde öncü bir isim olarak tüm dünyada tanınmış ve saygı görmüş bir hekimdi. Tıp dünyasında bıraktığı izler, eğitmenliği ve bilimsel çalışmaları ile sadece Almanya'da değil, uluslararası alanda da manuel tıbbın gelişmesine büyük katkılar sağladı. Onun bilgi birikimi, vizyonu ve öğretme azmi, manuel tıbbın bir disiplin olarak kabul görmesine ve bilimsel temeller üzerine inşa edilmesine olanak sağladı.

Akademik ve Mesleki Hayatı

1950 yılında Hamburg'da doğan Dr. Heymann, 1975 yılında tıp eğitimini tamamladıktan sonra, 1982'de cerrahi alanında uzmanlık eğitimini bitirdi ve 1986'da ortopedi alanında uzman oldu. 1992 yılına kadar bir ortopedi kliniğinde başhekim yardımcısı olarak görev yaptı. Bu dönemde manuel tıba olan ilgisi arttı ve 1983 yılında "Chiroterapi" alanında ek uzmanlık belgesini aldı. Eğitmenlik kariyerine MWE'de (Dr. Karl-Sell-Ärztseminar Neutrauchburg – Manuelle Medizin Eğitim Kurumu) başladı ve kısa sürede tam yetkili bir eğitmen oldu. Aynı dönemde bilimsel çalışmalara da ağırlık vererek, Craniomandibular disfonksiyon ve sakroiliak eklem disfonksiyonu gibi konularda pek çok önemli araştırmaya imza attı. Dr. Wolfgang von Heymann, 2 Ağustos 2019'da vefat eden MWE'nin uzun yıllar başkanlığını ve DGMM'nin (Deutsche Gesellschaft für Manuelle Medizin= Alman Manuel Tıp Derneği) başkan yardımcılığını yapmış değerli bir tıp doktoruydu.

Dr. Heymann'ın 2013 yılında Spine dergisinde yayımlanan çalışması, omurga manipülasyonunun akut spesifik olmayan bel ağrısı tedavisinde NSAID (diklofenak) ve plasebo ile karşılaştırıldığında daha etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışma, manuel terapinin ağrı kesici ilaçlardan daha fazla fayda sağlayabileceğini göstererek, manuel tıbbın etkinliğini vurgulayan önemli bir araştırma olarak literatüre geçmiştir.

Türkiye'deki Katkıları ve İşbirliği

Dr. Wolfgang von Heymann'ın Türkiye'de manuel tıbbın gelişimine yaptığı katkılar, ülkemizde bu alandaki eğitim ve uygulamaların şekillenmesinde büyük rol oynamıştır. 1998 yılından itibaren Dr. Hüseyin Nazlıkul ile iş birliği yaparak, manuel tıbbı Almanya, İsviçre, Avusturya başta olmak üzere Türkiye'de yaygınlaştırma ve bilimsel temellere dayalı bir müfredat oluşturma çalışmalarına öncülük etmiştir. Bu süreçte, 2008 yılında Türkiye Manuel Tıp Derneği'nin (MTD) kurulmasında önemli rol oynamış ve 2017 yılında Türkiye Manuel Tıp ve Ağrı Tedavisi Derneği'nin (MTAR) kurulması ile bu alandaki eğitim ve öğretim standartlarının Avrupa düzeyine taşınmasına katkıda bulunmuştur.

MTD ve MTAR'ın müfredatının oluşturulması, Dr. Heymann ve Dr. Hüseyin Nazlıkul'un iş birliği ile gerçekleşmiş, manuel tıbbın Türkiye'de tanınması ve yaygınlaşması sağlanmıştır. Dr. Heymann'ın çabaları sayesinde, Türkiye'de pek çok doktor manuel tıpta uzmanlaşmış ve bu alanda profesyonel bir şekilde hizmet vermeye başlamıştır. Onun sayesinde Türkiye'de pek çok hekim, manuel tıbbi bir disiplin olarak benimsemiş ve hastalarına daha etkili tedavi yöntemleri sunmuştur.

Uluslararası Başarıları ve Manuel Tıbbın Gelişimindeki Rolü

Dr. Wolfgang von Heymann, uluslararası alanda da manuel tıbbın gelişimine öncülük etmiştir. 2006-2010 ve 2012-2014 yılları arasında FIMM (Uluslararası Manuel/Muskuloskeletal Tıp Federasyonu) başkanlığı yapmış ve bu görev süresince manuel tıbbın uluslararası standartlarını belirleyen eğitim müfredatlarının oluşturulmasında önemli rol oynamıştır. MWE başkanlığı döneminde, manuel tıbbın temel eğitim ve güvenlik kılavuzlarının geliştirilmesinde de öncülük etmiştir.

Manuel tıp alanında yaptığı çalışmalar ve yayımladığı makaleler ile sadece Almanya'da değil, dünya çapında saygınlık kazanmıştır. 2011 yılında Alman-Amerikan Osteopati Akademisi'nden (DAAO) osteopati diplomasını alarak, manuel tıbbın yanı sıra osteopati alanında da önemli katkılar sağlamıştır. Onun çalışmaları, manuel terapinin ağrı tedavisinde ve fonksiyonel bozuklukların giderilmesinde ne denli etkili olabileceğini göstermiş ve bu alanda önemli bir referans haline gelmiştir.

Dr. Wolfgang von Heymann'a Minnettarlığımız ve Anısı

Dr. Wolfgang von Heymann'ın bilgi birikimi, vizyonu ve öğretme azmi, Türkiye'de ve dünya genelinde birçok hekimin yetişmesine ve manuel tıbbi bir bilim dalı olarak benimsenmesine olanak sağlamıştır. Onun çalışmaları, manuel tıbbın geleceğine ışık tutmaya devam edecek ve bıraktığı miras daima hatırlanacaktır.

Dr. Wolfgang von Heymann, sadece büyük bir bilim insanı değil, aynı zamanda meslektaşları ve öğrencileri tarafından derin bir saygı ve sevgiyle anılan, ilham verici bir liderdi. O, sadece manuel tıbbın değil, insan sağlığının her yönüne olan bağlılığı ile örnek teşkil eden biriydi. Onun vizyonu ve emeği, bugün Türkiye'de ve dünyada manuel tıbbın geldiği noktayı büyük ölçüde şekillendirmiştir.

Onun açtığı yolda ilerlemeye devam ediyoruz ve kendisine sonsuz minnettarlığımızı sunuyoruz. Onu daima büyük saygı, bağlılık ve dostlukla anacağız. Dr. Wolfgang von Heymann, bilgisi, tutkusu ve insan sevgisi ile hepimize ilham vermeye devam edecek. Onun mirası, manuel tıbbın gelişiminde ve daha fazla insanın sağlığına kavuşmasında yaşatılacaktır.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1

Manuel Tıbbın Tarihçesi 1

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann

Manuel Tıbbın Kökenleri 3

Almanya’da Manuel Tıbbın Gelişimi 3

Modern Manuel Tıbbın Gelişimi 4

FIMM’in Kuruluşu 4

Sell İrritasyon Noktaları 4

Kuzey Almanya’da Manuel Tıbbın Gelişimi ve Önemli Katkıları 4

Hüseyin Nazlıkul ve Eğitim Faaliyetleri 5

Frisch ve Manuel Tıbbın Yaygınlaştırılması 5

Manuel Tıbbın Bilgi Düzeyinin Gelişimi 5

Avrupa’da Manuel Tıbbın Gelişimi 6

Hüseyin Nazlıkul’un Katkıları 6

Türkiye’de Manuel Tıbbın Gelişiminde Hüseyin Nazlıkul ve Wolfgang von Heymann’ın Katkıları 6

Wolfgang von Heymann’ın Katkıları 7

Hüseyin Nazlıkul’un Rolü 7

Eğitim ve Uygulama 7

Alman Ekolü ve Kitaplar 7

Günümüzde Manuel Tıbbın Durumu 7

Eğitim ve Uygulama 8

Uluslararası Geçerlilik 9

Bu Kitabın Süreç Hikayesi 9

Kendi Derneğimiz İçin Müfredat Geliştirme Süreci ve Kitabın Ortaya Çıkışı 10

Bölüm 2

Manuel Tıp’a Kısa Giriş 13

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann,

Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul

Manuel Terapi 15

Anatomik Temeller 16

Palpasyonun İki Formu Vardır 17

Tanı Diyagnostik Teşhis Teknikleri	17
Anamnez (Hikaye Alma, Arka Planı Sorgulama)	17
Yapılara ve Organlara Göre Ağrı Karakterindeki Farklılıklar ve Ağrı Anamnezi	20
Spesifik Anamnez	22
İnceleme (İnspeksiyon-Gözlem)	23
Duruş	23
Denge	24
Vücut Simetrisi	24
Deri	24
Palpasyon (Elle Muayene)	25
Palpasyon Yardımıyla Aşağıdaki Muayene Bulguları Elde Edilebilir	25
Şişlik	25
Ağrı	25
Bağ Dokusu Alanları/Head Bölgeleri	26
Tender Noktaları (Jones)	26
Pasif ve Aktif Hareket Testleri	26
Dermografizm	26
SELL'e Göre Segmental İrritasyon Noktaları	28
PS Parmak Eni Mesafeleri	30
Servikal Boyun Omurgası	31
Torasik Omurga	33
Lomber Omurga	34
Sakroiliak Eklemler	35
Manuel Tıbbi Muayene Süreci	36
Bu Bilgilerden Sonra Anamnez'e Tekrar Dönerir	36
Hastaya Şu Üç Sorunun Sorulması Faydalı Olabilir	37
Hareket Segmentinin Anatomik Temelleri	38
Nörofizyolojik Temeller	40
Koruyucu Refleksler ve Nosireaksiyon - Bedenin Genel Prensibi	40
Kas Dengesizliği Neden Ağrıya Yol Açar?	41
Bu Patogenetik Fenomenleri Göz Önünde Bulundurarak Başarılı Olabilirsiniz	42
Kronikleşme Mekanizmaları	46
Diğer Kronikleşme Mekanizmaları	47
Sinir Ağrısı	47
Sinir Yaralanması	48
MM'nin Teşhis ve Tedavi Temelleri	48
Tedavi Repertuarı İse Şu Teknikleri İçerir	48
Mekanik Mekanizma	49
Nörofizyolojik Mekanizma	49
Pozitif Geri Bildirim Mekanizması	49
Manuel Müdahalelerin Muhtemel Sonuçları	50

Manuel Tıbbın Endikasyonları ve Kontrendikasyonları	51
Endikasyonlar	51
Kontrendikasyonlar	51
Manuel Terapilerin ve Refleks Terapilerin Temelleri	52
Blokaj ve Lezyon – Tanım ve Oluşum Teorileri	52
Blokaj/Lezyonların Manuel Terapisi	52
Nöralterapi ve Manuel Tıp ve Manuel Terapi Arasındaki Ortak Noktalar ve Farklılıklar	53
Yara İzi ve Fasya Tedavisi – Dinamik Bir Teknik Olarak	54
Visseral Teknikler	54
Nöralterapi Refleks Bölge Tedavisi	54
Bozucu Alan	54
Temel Bilgiler	54
Bozucu Alan Arayışı İçin Sebepler	55
Bozucu Alanın Araştırması	56
Bozucu Alan Tedavisi	56
Manuel Tedavi İçin Endikasyonu Olan Hastalar İçin Klinik Muayene Akışının Özeti	56
Nazik Travmatik Olmayan Manipülasyon Kuralları	56
Omurga Manipülasyonunda Beş Aşama	57
Tıbbi Yetki	58
Risk Bilgilendirmesi ve Dokümantasyon	58
Manuel Tıbbın Eğitimi Nasıl Verilir?	59
FIMM'in Eğitim Koşulları	59
ESSOMM'un Eğitim Koşulları - Manuel Tıbbın Osteopati ve Kayropraktikle İlişkisi	60
Manuel Tıpta Profesyonel Lisansüstü Eğitim Yapısının Temel Prensipleri	60
Kursların Yapısı	60
Bölüm 3	
Görüntüleme Tanıları	63
<i>Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul</i>	
Klasik Röntgen	65
Bilgisayarlı Tomografi (BT)	65
Manyetik Rezonans Görüntüleme (MRI)	65
Ultrasonografi (USG)	65
Ultrasonografinin Kullanım Alanları	66
Diğer Görüntüleme Yöntemleri	66

Bölüm 4

Servikal Boyun Omurgası 67

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann

Bölüm 4.1. Servikal Boyun Omurgası 69

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann

Nöroanatomik Organizasyon, Boyun Omurgasında İki Sendromun Ayırt Edilmesine Yol Açar.....	69
Atlanto Oksipital Düzlem	71
Eklem Karakteristikleri	71
Atlanto Aksiyal Düzlem	72
Üst Servikal Omurganın Fonksiyonel Olarak Önemli Ligament Yapıları	72
Alt Boyun Omurgası Eklemlerinin Mekanik Özellikleri	73
Manuel Tıp Muayenesi: Boyun Omurgası.....	75
Hareket Kontrolü ve Fonksiyonel Muayene	78
Boyun Omurgasının Manuel Tespiti 2. Adım: Segmental İrritasyonun Araştırılması	81
Manuel Servikal-Diagnostik Adım 3: Bulunan İrritasyon Noktasında Provokasyonlar	85

Bölüm 4.2. Boyun Omurgası Tedavisi 89

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann

Endikasyonlar, Kontrendikasyonlar ve Riskler	89
Tipik Endikasyonlar	89
Manuel Tedavi ve Diseksiyon	89
Manuel Terapiye Hazırlık ve Dikkat Edilmesi Gerekenler	89
Vertebral Arter Diseksiyonu ile İlgili Güncel Bilgiler	90
Akut Şiddetli Boyun Ağrısı ile Gelen Hastalarda Dikkat Edilmesi Gereken Ayırıcı Tanılar	90
Manuel Kayma Traksiyonu (Handglisson)	90
Subokzipital Kasların Detonasyonu (Varyant 2)	92
Mobilizasyon Teknikleri: Yatan Hasta Pozisyonunda	93
Ventrodorsal Mobilizasyon	94
Üst Boyun Eklemlerinin Mobilizasyonu	94
Kifoz Oluşturan Titreşim Traksiyonu	97
Spesifik Teknikler: Atlas Segmentinde Hedeflenmiş Mobilizasyon	97
Boyun Omurgası Manipülasyonları.....	98
Manipülasyon Kuralları	98
Terapötik Manipülasyonun Beş Adımı	98
Hedeflenmiş Manipülasyon Yöntemi: Rotasyon Traksiyonu ile	98

Homonim Rotasyon Manipülasyonu Dirsek ile Askılama Manevrası Kullanarak.....	102
Heteronim Rotasyon Manipülasyonu Dirsek Askı Tekniği ile	103
Kyfortik Olarak Ayarlanmış Servikal Omurgada Modifiye Dirsek Askı Tekniği	103
Heteronim Rotasyon Traksiyonu Alt Servikal Omurgada	104
Boyun-Torakal Geçişin (C7/T1/T2) Askı Traksiyonu ile Tedavisi	106
Yatan Hastada Rotasyona Duyarlı Blokajların Tedavisi	108
Heteronom (Zıt Yönlü) Teknik	109
Lordoz Hissi Veren Blokajların Tedavisi İçin Yedek Teknik	109
Heteronom Teknik	109
Boyun ve Omuz Bölgesi Manipülasyonları	110

Bölüm 5

Göğüs (Toraks) Omurgası 113

Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul, Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul

Anatomik Ön Bilgiler	115
Göğüs Omurgasının Hareketliliği	115
Pratik Muayene Yöntemi	115
Göğüs Omurgası-Kaburga Kompleksinin İncelenmesi	116
Kaburgaların Hareketliliği	116
Pratik Muayene Yöntemi	116
Omurga Açısının Kontrolü	116
Palpasyon Yöntemleri	116
Kaburga Hareketliliğinin Doğrudan Gözlemi	116
Göğüs Omurgası Örneği	117

Bölüm 5.1. Göğüs Omurgası (Toraks) Teşhis – Diyagnoz 119

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul

Göğüs Omurgasının Asıl Segmental İncelemesi	119
MIP-Diagnostik Adım 1 (Mobilite - İrritasyon - Provokasyon)	120
Test: Kipler Cilt Kaydırma Testi (Subkutan Doku Otonom İnnervasyonunun İfadesi)	121
Test: Kaudo-Kranial İtiş (Dolto'ya göre).....	124
Göğüs Omurgasının Mobilitesi	125
MIP Diagnostiği Adım 2: Segmental İrritasyonun Bulunması	127
Derin Kas Tabakasının Palpasyonu	127
Teknik	127

MIP-Diagnostik Adım 3: Palpe Edilen İrritasyon Üzerinde Provokasyonlar – Provokatif Hareketlerle Ağrı ve Doku Konsistansının Artış veya Azalışının Test Edilmesi	129
Rotasyon	129
Fleksiyon	129

Bölüm 5.2. Torakal Omurga Manuel Tedavisi **137**

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul

Çok Segmentli Etkili Teknikler	137
Değişen Ritmik, Kranio-Kaudal Derin Masaj	137
Adım 1	137
Adım 2	137
Askı Traksiyonu	140
Segmental Etkili Teknikler	141
Kraniale Yönlü Tangensiyel İtme	141
Ventralleştirilen Çapraz-El Tekniği	144
Hastanın Sırtüstü Pozisyonunda Manipülasyon	147

Bölüm 5.3. Torakal Sırt Ağrılarında Sempatik Sinir Sisteminin Rolü **151**

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul

Giriş	151
VSS'nin Ana Görevleri	151
VSS'nin Düzenlenmesi	151
Merkezi Otonom Düzenleme	151
Otonom Fonksiyonların Düzenlenmesi	152
Merkezi Otonom Düzenleme Bölgeleri	152
Periferik Otonom Sinir Sistemi	153
Ortak Sempatik Son Yollar	157
Vejetatif Sinir Sisteminde Nörotransmisyon	157
Substans P	158
Adrenal Medulla'dan Katekolamin Salgısı	158
Arka Boynuz Nöronlarının Değişmiş Boşaltım Davranışının Mekanizmaları	159
Sempatik Destekli Ağrı	161
Beynin Stres Tepkisi	161
Periaqueductal Gri (PAG)	161
Nörojenik Enflamasyon ve Doku İyileşmesinde Otonom Katılım	162

Bölüm 5.4. Kaburgalar	165
<i>Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann, Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul</i>	
Anatomik Ön Notlar	165
Kaburgaların Hareketliliği	166
Pratik İnceleme Süreci	166
2-6. Kaburgaların Manuel Tıp Açısından Muayenesi	168
Muayene Süreci	169
Manuel Tıp Yöntemleri	169
7-12. Kaburgaların Muayenesi	171
Birinci Kaburga	173
1. Kaburganın Pasif Hareketliliği	173
Muayene Tekniğinin Prensipleri	173
Bulgular ve Yorum	173
Pratik İnceleme Süreci	174
Kaburgaların Manuel Tıp Yaklaşımı ile Tedavisi	175
1. Kaburganın Mobilizasyonu: Sağ Oturur Pozisyon	175
2-8 Kaburganın Tedavisi	180
3-11 Kaburgalarının Mobilizasyonu	181
Bölüm 6	
Lomber Omurga	185
<i>Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul</i>	
Anatomik Ön Bilgiler	187
Lomber Omurganın Hareketliliği	188
Pratik Muayene Süreci	188
Lomber Sendromu - Kaynak Ağrının Tanısı	189
Bölüm 6.1. Lomber Omurga Manuel Diyagnoz	191
<i>Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul</i>	
Tanı	191
Hareketlilik Testi	191
Hareketliliğin Yönlendirici İncelemesi: Lomber Bölgede Öne Akış (Eğilme) Fenomeni	191
Topografik Yönlendirme ve Omurga Çıkıntılarının Yükseklik Lokalizasyonu	191
İrritasyon Testi	191

Provokasyon Testi	191
Segmental Hareketlilik	194
Segmental İrritasyonun Testi	200
Ağrı Provokasyon Testi: Ağrılı ve Ağrısız Hareket Yönleri	203

Bölüm 6.2. Lomber Omurganın Manuel Tıp Terapisi ve Lomber Omurganın Manuel Tıp İle Terapisi 207

*Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann,
Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul*

Çok Segmentli Etkili Teknikler	207
Belin Spesifik Olmayan Gevşemesi – Çok Ağrılı Hastalarda İlk Hazırlayıcı Teknik Olarak	207
Karın Üstü Yatış Pozisyonunda Belin Rotasyonla Mobilizasyonu	208
Yan Pozisyonda Tüm Belin Mobilizasyonu	210
Os ilium veya Os sacrum üzerinde Spesifik Olmayan Rotasyon Traksiyonu	212
Spesifik Segmental Etki Eden Teknikler	213
Parmak-Kanca Çekişi ile Rotasyon Manipülasyonu	213
Os Pisiforme Üzerinden Söзде “Terapötik” Transvers Çıkıntıya İtme	216
Spinöz Çıkıntıya Opponens İtme	218
Artmış Lordoz Hassasiyetinde Lordoz Azaltıcı Pozisyonlandırma	219
Hipermobilitede Önden İlerleme Mesafesinin Kısaltılması	220

Bölüm 7

Sakroiliak Eklem (SİE) 223

*Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann,
Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul*

Bölüm 7.1. Sakroiliak Eklem (SİE) Giriş ve Diagnostik 225

*Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann,
Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul*

Giriş ve Pelvik Biyomekaniği	225
Anatomik Temeller	225
Ligamanlar	226
Kaslar	226
İnnervasyon	226
Kronik SİE Ağrısının Yayılımı	227

Hareket Paternleri	229
SİE Hareket Durumu	229
Fonksiyonel Muayenelerin Değerlendirilmesindeki Sınırlar ve Zorluklar	232
Bir Altın Standardın Eksikliği	233
Görüntü Dönüştürücü Destekli İntraartiküler Anestezi	233
Manuel Muayenelerde Altın Standart Eksikliği	233
Testlerin Geçerliliği	233
Terminoloji ve Tanımlama Farklılıkları	234
Genel Klinik Uygulama	234
Genel Muayene	235
Manuel Fonksiyon Muayenesi ile Manuel Tıp Tanısına Dayalı Teşhis	237
Hiperabduksiyon-Dış Rotasyon Testi	238
“Dört İşareti = Dört belirtisi” Testi İncelemesi – Diz Seviyesinin Derin Yerleşimi Normal Bulgudur	238
“Dört İşareti” Testi İncelemesi – Diz Seviyesinin Derin Yerleşimi Normal Bulgudur	239
Üç Aşamalı Hiperextension Testi	241
Değişken Bacak Uzunluğunun İncelenmesi	246
Değişken Bacak Uzunluğu Farkının Testi (= Derbolowsky’nin Oturma Testi)	251
Sakroiliak Eklem (SİE) Fonksiyon Muayeneleri	251
Öne Akış Fenomeni Muayenesi	252
Öne Akış Fenomeni Testi Önemi Hakkında Yazarın Notu	255
Arka Spina Testi (SIPS’e İlişkin)	256
Spine-Test (Diğer Bir Adıyla Geri Akış Fenomeni = Gillet Testi)	259
Kapsül-Bant (Ligaman) Provokasyon Testleri	260
Sakrum Nutasyon/Ilium Posterior	260
Sakrum Kontranutasyon/Ilium Anterior	260
Sakrum Ventral Provokasyon	260
Ilium Ventro-Lateral Provokasyon	260
Ligamentum Iliolumbale	260
Ligamentum Sacrospinale Testi	262
Ligamentum Sacrotuberale Testi	263
Kas İrritasyon Noktaları veya Bölgelerindeki Testler	263
S1 Eklemi için Spesifik Bir İrritasyonun Bulunması	263
İrritasyon Araması	266
S3 Seviyesindeki Blokaj	266
İrritasyonun Dinamik Provokasyonları	266

Bölüm 7.2. SİE – Tedavi ve Diferansiyel (Ayrırcı Tanı) Tedavi 275

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Dr. Wolfgang von Heymann

D. Sakroiliak Eklemde (SİE) Manuel Terapiler	275
Belirli Olmayan Teknikler Karın ve Yan Pozisyonda	275
Belirli Olmayan, Kaudalize Edici Şut ile Her İki Ossa İlia (Mobilizasyon)	275
Sakroiliak Eklemde (SİE) Hiperadduksiyon Kesme Tutma Yöntemi	277
Yandan Yatar Pozisyonda SİE'nin Gerdirilmesi, Spesifik Olmayan, Mobilize Edici veya Manipülatif	280
Üstteki SİE'nin Gerdirilmesi/Manipülatif Açılması İçin El ve Ön Kolun Yerleştirilmesi	280
Karınüstü Pozisyonda Hedefe Yönelik Tangeniyal Teknikler	281
İlium Üzerinden Vibrasyonlu Çekme Mobilizasyonu (Kaudalizasyon Duyarlı Sakrum)	281
Sakrumun Kranial Yönde İtme (Kaudalizasyon Duyarlı Sakrum)	282
İlium Üzerinden Kaudal Yönde Salınımlı Traksiyon (Kaudalizasyon Duyarlı Sakrum)	283
Tek Taraflı, Kaudal Yönde Pelvis Kretine İtme	284
Kranial Yönde Pelvis Üzerinden İtme (Kranializasyon Duyarlı Sakrum)	285
Panter Sıçrayışı (SELL)	286
Sakroiliak Eklemde (SİE) Karşı Yönde İtme (Yedek Teknik)	286
İlium ve Sakrum Üzerinden Kaudal Yönde Kombinasyon (Yedek Teknik)	287
Yüzüstü Pozisyonda Hedeflenen Ventralize Edici Teknikler	288
Vibrasyonlu Düşey Ventralizasyon	288
Göğüs Kafesinden Ventralizasyon	289
Havada Oturma Tekniği ile Ventralizasyon	290
Yan Yatış Pozisyonunda SİE Teknikleri	290
Os ilium üzerinden kaudalisasyon çekişi (karşı nutasyon yönü)	291
Os ilium'un Ventralizasyonu (Nutasyon Yönü)	292
Değişken Bacak Boyu Farklılığının Tedavisi	292
Simfiz Blokajının Tedavisi	293

Bölüm 8

Manuel Tıpta “Acil Durumlar” / Acil İndikasyonlar 295

Dr. Wolfgang von Heymann, Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul

Manuel Tıbbın Acil Tıptaki Yeri ve Önemi	297
Acil Tıpta Manuel Tıbbın Kullanılabileceği Durumlar	297
Manuel Tıpta Kullanılan Teknikler	297
Manuel Tıbbın Acil Tıptaki Sınırlamaları	297
Atlas Bölgesi	298

Acil Durum: Tinnitus	298
Acil Durum: Vertigo (Baş Dönmesi)	299
Acil Durum: İşitme Kaybı	300
Acil Durum: Servikal Migren	300
Servikal Omurga Bölgesi	302
Acil Durum: Torticollis (Boyun Tutulması)	302
Acil Durum: Singultus (Hıçkırık)	303
Torakal Omurga ve Kaburgalar Bölgesi	303
Acil Durum: Kostovertebral Sendrom	303
Prekordiyal Ağrı için Eşanlamlılar	304
Lumbal Omurga ve Sakroiliak Eklem (SİE)	305
Acil Durum: Lumbago (Bel Ağrısı)	305
Acil Durum: BAASTRUP Sendromu	307
Çene Eklemi	308
Acil Durum: Kraniyomandibular Disfonksiyon (CMD) Sendromu	308

Bölüm 9

Manuel Tıp ile Yapılabilecek Ek Tedavi Yöntemleri 311

Prof. Dr. Hüseyin Nazlıkul, Prof. Dr. Fatma Gülçin Ural Nazlıkul

Fizyoterapi	313
Masaj	314
Terapötik Lokal Anestezi: Genişletilmiş Bir Perspektif	314
Terapötik Lokal Anestezinin Genişletilmesi	315
Nöralterapi: Genişletilmiş Bir Perspektif	315
Manuel Terapi Öncesi veya Sonrası Nöralterapi: Ne Kadar Değerli?	316
Segmental Tedavi, Genişletilmiş Segment ve Bozucu Alanlar	316
Güncel Araştırmalar ve Nöralterapi'nin Gelişen Rolü	316
Akupunktur: Geleneksel Çin Akupunkturu ve Mikrosistem Akupunkturu	317
Geleneksel Çin Akupunkturu (TCM)	317
Mikrosistem Akupunktur	317
Kulak ve Ağız İçi Akupunkturu	318
Etki Mekanizması	318
Manuel Terapi ve Akupunkturun Kombinasyonu	318
Isı ve Soğuk Uygulamaları	318
Isı ve Soğuk Uygulamaları	318
Soğuk Uygulamaları	318
Isı Uygulamaları	319

Uygulama Zamanlaması	319
Tarihsel Perspektif	319
Kronik ve Akut Durumlarda Uygulama	319
Elektroterapi	319
Elektroterapinin Kullanım Alanları ve Etkileri	319
Manuel Terapi ile Kombinasyon	320
Elektroterapinin Etkileri ve Uygulama Alanları	320
Manuel Tıp ile Birlikte Kullanılabilecek TENS (Transkutanöz Elektriksel Sinir Stimülasyonu)	320
TENS Nedir?	320
TENS'in Kullanım Alanları	320
TENS'in Etki Mekanizması	320
TENS'in Endikasyonları	321
Manuel Tıp ile TENS'in Birlikte Kullanımı	321
Manyetik Alan Tedavisinin Manuel Terapi ile Kombine Kullanımı: Etkisi ve Kullanım Alanları	322
Manyetik Alan Tedavisi Nedir?	322
Manyetik Alan Tedavisinin Etki Mekanizması	322
Manyetik Alan Tedavisinin Kullanım Alanları	322
Manuel Terapi ile Kombine Kullanımı	322
Psikoterapi ve Manuel Tıbbın Rolü	323
Eleştirilere Yanıt	323
Depresyon ve Manuel Tıp	323
Manuel Tıp ve Psikoterapi Arasındaki İlişki	324
İlaç Tedavisi: Manuel Tıpla Uyum ve Sınırlamalar	324
Manuel Tıbbın Rolü ve İlaçsız Tedavi Olasılığı	324
Ağrı Yönetiminde Kullanılan İlaç Grupları	324
Lokal Anesteziklerin Kullanımı	324
Kortizonun Yerel Uygulaması	325
Kas Gevşeticilerin Rolü	325
İlaç Tedavisinin Sınırlamaları	325
Diğer Manuel Terapi Yöntemleri: Brand Yöntemi ve Jones Yöntemi	325
Dr. Josef Brand'ın Yöntemi	325
Lawrence D. Jones'ın Positioning/Counterstrain Yöntemi	326
Proloterapi ve Manuel Tıp Kombinasyonu: Ligament İnstabilitesi Üzerine	326
Proloterapi Nedir?	326
Manuel Tıpla Kombinasyon	327

Kombinasyonun Faydaları	327
Primer Endikasyon: Ligament İnstabilitesi	327
Colorpunktur ve Manuel Tıbbın Birlikte Kullanımı	327
Colorpunktur Nedir ve Nasıl Etki Eder?	327
Colorpunktur'un Manuel Terapi ile Kombinasyonu	328
Dr. Ludwig'in Katkıları ve Önemi	328
Renk Terapisi, Manyetik Alan Tedavisi ve Sorunlu Alanların Tespiti	328
Dorn Metodu ve Manuel Terapideki Yeri	328
Dorn Metodunun Temel Prensipleri	328
Dorn Metodunun Uygulama Alanları	329
Dorn Metodunun Manuel Terapideki Yeri	329
Dorn Metodunun Avantajları ve Sınırlamaları	329
Osteopati: Bütüncül Bir Yaklaşım	330
Giriş	330
Osteopatinin Temel Prensipleri	330
Osteopatik Değerlendirme ve Tedavi	330
Osteopatinin Uygulama Alanları	330
Osteopatinin Avantajları ve Sınırlamaları	331
Manuel Tıp - Ağrı Regülasyon Derneği Müfredatı	333
Kaynaklar	338

